

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในเขตชุมชนเมือง : กรณีศึกษาชุมชนบ้านคลองหะ ชุมชนกลางนาและชุมชนควนสันติ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนในเขตชุมชนเมือง อันจะนำไปสู่การวางนโยบายแผนการจัดการมูลฝอยโดยวิธีการคัดแยกมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้คือ ปัจจัยลักษณะทางกายภาพของครัวเรือน พฤติกรรมการจัดการมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอย และความคิดเห็นต่อองค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในเขตชุมชนเมือง

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกัน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณคือ ครัวเรือนในเขตชุมชนบ้านคลองหะ ชุมชนกลางนาและชุมชนควนสันติ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 246 ครัวเรือน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบเครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถาม 6 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย บทบาทขององค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเมืองกับการคัดแยกมูลฝอย ปัญหาและข้อเสนอแนะในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนเมือง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows และใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าไคสแควร์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยของครัวเรือนแต่ละปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีการของเพียร์สัน

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบถามจุดพร้อมการบันทึกเทปร่วมในการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการชุมชนบ้านคลองหะ ชุมชน

กลางนา ชุมชนควนสันติ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการมูลฝอยเทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลตำบลคลองหะ เทศบาลตำบลควนลัง และเจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการวิจัยร่วมไทย - ญี่ปุ่นเพื่อการจัดการมูลฝอยชุมชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

จำนวน 9 คนเพื่อศึกษาวิธีการจัดการมูลฝอยชุมชน ได้แก่ การบริหารกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอยของชุมชน รูปแบบการปฏิบัติงานการคัดแยกมูลฝอย ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและวิธีการแก้ไขปัญหาคัดแยกมูลฝอย เป็นต้น โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาคณะวิเคราะห์แล้วเขียนเป็นผลสรุป และสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและจัดเขียนข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ผลการวิจัยเชิงปริมาณและผลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสรุปผลการวิจัยมีดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ลักษณะทางกายภาพของครัวเรือนในชุมชนเมือง

ลักษณะทางกายภาพของครัวเรือนในชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเดี่ยว (ได้แก่ บ้านเดี่ยว 1 ชั้น 2 ชั้น และ 3 ชั้น) รองลงมาเป็นบ้านเช่า ห้องเช่า และห้องแถว ซึ่งที่อยู่อาศัยดังกล่าวผู้ให้เช่าปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้ แต่ผู้เช่าไม่มีสิทธิในการขยายหรือต่อเติมที่อยู่อาศัยและจะเช่าอยู่อาศัยเพียงระยะหนึ่ง ทำให้ผู้เช่าไม่มีความผูกพันกับที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยอีกประเภทในชุมชน คือ ทาวน์เฮาส์ซึ่งมีทั้งเจ้าของเป็นผู้อยู่อาศัยและประเภทที่ปลูกสร้างเพื่อให้เช่าแบบถาวรและแบบชั่วคราว ที่อยู่อาศัยที่เป็นบ้านพร้อมกับเป็นสถานที่ประกอบอาชีพ และร้านค้า ที่อยู่อาศัยดังกล่าวผู้อาศัยพักอยู่อาศัยในที่พักเกือบตลอดเวลา ทำให้ผู้อาศัยมีความผูกพันกับที่อยู่อาศัยมาก และที่อยู่อาศัยที่เป็นอพาร์ทเมนท์ และหอพัก โดยผู้พักอาศัย ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา จะเช่าเพื่อเป็นที่พักในช่วงที่เข้ามาศึกษาในสถานศึกษาใกล้ชุมชนซึ่งมีระยะเวลาการอยู่อาศัยไม่เกิน 5 ปี ทำให้ผู้เช่าไม่มีความผูกพันกับที่อยู่อาศัย มีเนื้อที่ที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 90.8 ตรม.ต่อครัวเรือน ที่อยู่อาศัยในชุมชนเมืองส่วนใหญ่ไม่มีบริเวณบ้าน ทั้งนี้เนื่องจากที่ดินในชุมชนเมืองมีราคาค่อนข้างสูง เนื้อที่ทั้งหมดถูกสร้างเป็นที่อยู่อาศัยและเพิ่มจำนวนชั้นของที่อยู่อาศัยเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยพื้นที่ให้มากที่สุด โดยมีจุดตั้งมูลฝอยห่างจากครัวเรือน 50 - 100 เมตร

1.2 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนในชุมชนเมือง

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนในชุมชนเมือง พบว่า ประชาชนที่มีครัวเรือนอยู่ในชุมชนเมืองส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน โดยมีอายุในช่วง 21 - 40 ปี จบการศึกษาระดับภาคบังคับหรือสูงกว่าระดับภาคบังคับเล็กน้อย ประกอบอาชีพที่ไม่มียาได้จากประกอบอาชีพ (ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการเกษียณ) เป็นเจ้าของธุรกิจและ

ประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งอาชีพดังกล่าวทำให้ประชาชนมีเวลาในการอยู่อาศัยในครัวเรือนค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับประกอบอาชีพประจำ (ได้แก่ พนักงานบริษัทหรือลูกจ้าง ข้าราชการ และรับจ้างชั่วคราว) โดยมีรายได้อยู่ในระดับไม่สูงนัก โดยมีสถานภาพในครัวเรือนเป็นประชาชนทั่วไป และมีสถานภาพในชุมชนเป็นประชาชนทั่วไป

1.3 พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษาด้านพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน แยกตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.3.1 วิธีการกำจัดมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

การกำจัดมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีการทิ้งในถังที่หน่วยงานภาครัฐ/เทศบาลจัดให้ ซึ่งครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่ได้ชำระค่าธรรมเนียมในการกำจัดมูลฝอยให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ และกำจัดมูลฝอยโดยวิธีการขาย ได้แก่ การขายมูลฝอยให้กับชาเล้งและขายให้กับโครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้กำจัดมูลฝอย มีความถี่ในการกำจัดมูลฝอยทุกวัน โดยครัวเรือนในชุมชนเมืองให้ความเห็นเกี่ยวกับที่ทิ้งมูลฝอยในปัจจุบันว่าเหมาะสมแล้ว และเห็นว่าควรมีที่ทิ้งมูลฝอยรวมในชุมชน

1.3.2 กิจกรรมต่าง ๆ ในครัวเรือนที่ก่อให้เกิดมูลฝอยและวิธีการกำจัดมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง

ประเภทและวิธีการกำจัดมูลฝอยจากกิจกรรมต่าง ๆ ในครัวเรือนในชุมชนเมือง ซึ่งเมื่อเรียงลำดับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมูลฝอยพบว่า ประเภทมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนชุมชนเมืองมาจากกิจกรรมการปรุงอาหารและการรับประทานอาหาร การใช้ชีวิตประจำวัน การทำงานและการประกอบอาชีพ การปลูกต้นไม้และดูแลต้นไม้ และกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงในครัวเรือน โดยมูลฝอยที่เกิดขึ้นจะถูกกำจัดโดยวิธีการหลักคือ วิธีการทิ้งในถังที่เทศบาลจัดให้ซึ่งสามารถกำจัดมูลฝอยได้ทุกชนิด ส่วนวิธีการขายจะกำจัดมูลฝอยแห่งที่เกิดขึ้น นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังใช้วิธีการฝังและเผาซึ่งใช้กำจัดมูลฝอยทุกชนิดเช่นกัน แต่ครัวเรือนในชุมชนเมืองจะกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีทิ้งในถังเทศบาลและวิธีการขาย ทั้งนี้เนื่องจากการกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีการฝังและเผาจำเป็นต้องมีพื้นที่ในการกำจัด ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพของครัวเรือนในชุมชนเมืองที่พบว่าที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีบริเวณบ้าน ทำให้การกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีการเผาและฝังมีค่อนข้างน้อย

1.3.3 พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง

พฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยมีวัตถุประสงค์ในการคัดแยกมูลฝอยเพื่อต้องการแยกวัสดุที่มีค่าเก็บไว้ขาย ชนิดมูลฝอยที่คัดแยก ได้แก่ ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระดาษ พลาสติก กระป๋อง และเศษเหล็ก สอดคล้องกับประเภทมูลฝอยและวิธีการกำจัดมูลฝอยของชุมชน ซึ่งพบว่า มูลฝอยในครัวเรือนส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมปรุงอาหาร/รับประทานอาหาร และกิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน โดยมูลฝอยจากกิจกรรมดังกล่าวส่วนหนึ่งประกอบด้วยมูลฝอยแห้ง (ได้แก่ ขวดแก้ว พลาสติก กระดาษ กระดาษ โฟม ถุงพลาสติก) ซึ่งมูลฝอยดังกล่าวเมื่อคัดแยกแล้วสามารถเก็บรวบรวมไว้สำหรับขายได้

1.3.4 พฤติกรรมการบริโภคเพื่อลดปริมาณมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการบริโภคเพื่อลดปริมาณมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยง/ลดการใช้โฟมหรือถุงพลาสติกมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากประเภทและวิธีการกำจัดมูลฝอยที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่มาจากกิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวันและการปรุงอาหาร/รับประทานอาหาร โดยมูลฝอยจากกิจกรรมดังกล่าวส่วนหนึ่งประกอบด้วย ถุงพลาสติก ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวอาจมีการผลิตมูลฝอยประเภทถุงพลาสติกค่อนข้างมาก ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการหลีกเลี่ยง/ลดการใช้โฟมหรือถุงพลาสติกมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

1.3.5 การจัดการมูลฝอยที่คัดแยกได้โดยการขายมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

การจัดการมูลฝอยที่คัดแยกได้โดยการขายมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองมีการขายมูลฝอยที่คัดแยกได้ โดยการขายมูลฝอยให้กับให้ชาเล้งที่เข้ามารับซื้อของเก่าในชุมชนซึ่งชาเล้งไม่ได้มีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนมากนัก โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนสนใจที่จะคัดแยกมูลฝอยเนื่องจากต้องการแยกวัสดุที่มีค่าไว้ขาย โดยจะนำมูลฝอยที่คัดแยกได้ไปขายให้กับแหล่งรับซื้ออื่นๆ ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากมูลค่าที่ได้รับอาจจะสูงกว่าเมื่อเทียบกับการขายให้ชาเล้ง โดยบุคคลที่คัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนมีสถานภาพในครัวเรือนเป็นคู่สมรสของหัวหน้าครอบครัวซึ่งมีระยะเวลาในการอาศัยแต่ละวันในครัวเรือนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลฝอยที่คัดแยกเพื่อขายส่วนใหญ่เป็นมูลฝอยแห้ง ซึ่งทุกกิจกรรมในครัวเรือนนั้นจะมีมูลฝอยแห้งเป็นองค์ประกอบ จึงทำให้ครัวเรือนในชุมชนเมืองให้ความสนใจในการคัดแยกมูลฝอยเพื่อขาย โดยมีความถี่ในการขายมูลฝอยในแต่ละครั้งประมาณ 1 เดือน ซึ่ง

ระยะเวลาในการเก็บมูลฝอยและมูลค่าที่ได้รับจากการขายมูลฝอยอาจเป็นสิ่งจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะคัดแยกมูลฝอยต่อไป

1.3.6 เหตุผลที่มีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

เหตุผลสำคัญในการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองให้เหตุผลในการคัดแยกมูลฝอย เนื่องจากการคัดแยกมูลฝอยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียเวลา และผลตอบแทนในรูปของรายได้จากการขายมูลฝอย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองเข้าใจดีว่าการคัดแยกมูลฝอยแท้จริงแล้วไม่ได้ทำให้เสียเวลา และเห็นว่ามูลฝอยดังกล่าวยังมีมูลค่า จึงทำให้มีเหตุผลจูงใจให้กลุ่มตัวอย่างทำการคัดแยกมูลฝอย นอกจากนี้เหตุผลที่ไม่คัดแยกมูลฝอยประการหนึ่งคือ เนื่องจากไม่มีเวลาและไม่มีถังแยกประเภทมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างในชุมชนเมืองมีความเข้าใจว่าในการคัดแยกมูลฝอยนั้นจำเป็นต้องใช้เวลามาก และต้องใช้อุปกรณ์ช่วยในการคัดแยกมูลฝอย ทั้งนี้สอดคล้องกับความช่วยเหลือที่กลุ่มตัวอย่างต้องการอุปกรณ์ในการคัดแยกมูลฝอย เช่น ถังรองรับมูลฝอยแยกประเภท ถูมมือ ถูดำ เป็นต้น

1.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย การทิ้งมูลฝอย การได้รับข่าวสารและการได้รับสื่อรณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกและทิ้งมูลฝอย ตลอดจนการได้รับรู้ข่าวสารและการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย โดยจำแนกตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.4.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง โดยมีเพียงความรู้เกี่ยวกับถุงน้ำแข็งที่ทานหมดที่ผู้ตอบเข้าใจถูกต้องในระดับต่ำ

1.4.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับการทิ้งมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกและทิ้งมูลฝอยในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองส่วนใหญ่สามารถคัดแยกและทิ้งมูลฝอยได้ถูกต้อง มีเพียงมูลฝอยประเภทกล่องโฟมบรรจุอาหาร และกระป๋องอาหารกระป๋องที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใจว่ามูลฝอยดังกล่าวไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

1.4.3 การได้รับข่าวสารและการได้รับสื่อเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย

การรับรู้ข่าวสารและการได้รับสื่อรณรงค์การคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง ผลจากการวิจัยพบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารการคัดแยกมูลฝอย โดยได้รับข่าวสารจากสื่อการเดินรณรงค์พบปะประชาชนสัมพันธ์ตามบ้านเรือนภายใต้การนำของผู้นำชุมชน สื่อจากโครงการคัดแยกมูลฝอยไทย - ญี่ปุ่นและหอกระจายข่าวในชุมชน ซึ่งสื่อดังกล่าวสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง แสดงให้เห็นว่าการได้รับข่าวสารผ่านทางสื่อดังกล่าวมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอย

1.5 ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรชุมชน/หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการคัดแยก

มูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อบทบาทขององค์กรชุมชน/หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองเห็นว่าผู้นำชุมชนและหน่วยงานราชการมีบทบาทสำคัญในการจัดการมูลฝอย โดยผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการอบรมชี้แจงเรื่องการรักษาความสะอาดให้แก่กลุ่มตัวอย่าง ส่วนหน่วยงานราชการมีบทบาทในการจัดหาอุปกรณ์และถังรองรับมูลฝอยให้กับชุมชน

1.6 ความคิดเห็นต่อการคัดแยกมูลฝอยชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการคัดแยกมูลฝอยชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง แสดงผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.6.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมือง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยของชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ยกเว้นเรื่องการจัดการมูลฝอยเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ คนในชุมชนไม่จำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือในการจัดการมูลฝอย และการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครัวเรือนในชุมชนเมืองมีความตระหนักและจิตสำนึกที่จะร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอยแต่ยังไม่เห็นข้อดีของการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอย

1.6.2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยเสริมที่มีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง

ความคิดเห็นต่อบัณฑิตเสริมที่มีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองให้ความสำคัญต่อบัณฑิตดังกล่าว โดยเห็นว่าบัณฑิตเสริมมีส่วนสำคัญในการคัดแยกมูลฝอย

1.6.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมือง พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความเห็นด้วยอย่างยิ่งในการให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นชุมชนตัวอย่าง โดยมีเหตุผลในการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอยคือ การร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอยทำให้ได้รับความรู้เพื่อการจัดการมูลฝอยที่ถูกต้อง นอกจากนี้ในส่วนของความรู้เพิ่มเติมที่ครัวเรือนต้องการได้รับการคัดแยกมูลฝอยอย่างถูกวิธี รองลงมาต้องการทราบแหล่งรับซื้อวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว การนำวัสดุที่ใช้แล้วมาประยุกต์ใช้ใหม่ การจัดการมูลฝอยอันตราย และการทำปุ๋ยหมัก

1.7 การทดสอบความสัมพันธ์บัณฑิตต่าง ๆ ของครัวเรือนที่มีผลต่อการคัดแยกมูลฝอย

ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยของชุมชนของกลุ่มตัวอย่าง แสดงผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.7.1 บัณฑิตทางกายภาพของครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย

จากการศึกษาพบว่า บัณฑิตทางกายภาพของครัวเรือน ได้แก่ ประเภทที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

1.7.2 บัณฑิตสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย

บัณฑิตทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ได้แก่ อาชีพและจำนวนชั่วโมงในการพักอาศัยในแต่ละวันมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

1.7.3 พฤติกรรมการจัดการมูลฝอยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า บัณฑิตด้านวิธีการกำจัดมูลฝอยโดยการขาย ซึ่งได้แก่ การขายมูลฝอยให้กับซาเล้ง การขายมูลฝอยให้โครงการคัดแยกมูลฝอยและการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่หรือการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

1.7.4 ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย

จากการทดสอบค่าไคสแควร์พบว่า ปัจจัยความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน มีดังนี้

ปัจจัยความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยแต่ละประเภทในครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัจจัยเกี่ยวกับการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัจจัยการได้รับสื่อทางโทรทัศน์กับการคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัจจัยการได้รับสื่อจากการเดินรณรงค์พบปะของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

1.7.5 ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย ได้แก่ ความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชน และความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยมีดังนี้

ปัจจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า ปัจจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมเรื่องการคัดแยกมูลฝอยจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชุมชนและเรื่องการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอยชุมชนก่อนที่ที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

1.8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย พบว่า ปัจจัยจำนวนชั่วโมงที่พักอาศัยอยู่ในแต่ละวัน ($r = 0.185$) การกำจัดมูลฝอยโดยการขาย ซึ่งได้แก่ การขายมูลฝอยให้

กับชาเลี้ยงและการขายมูลฝอยให้กับโครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน ($r = 0.150$) พฤติกรรมการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ ($r = 0.349$) การกำจัดมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ในครัวเรือน โดยเฉพาะการกำจัดมูลฝอยประเภทหนังสือพิมพ์และกล่องกระดาษ ($r = 0.103$) การได้รับข่าวสารการคัดแยกมูลฝอย

($r = 0.230$) การได้รับข่าวสารการคัดแยกมูลฝอยโดยผ่านทางสื่อประเภทโทรทัศน์และการเดินรถบังคับตามบ้านเรือนของผู้นำชุมชน ($r = 0.057$) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ประเด็นการคัดแยกมูลฝอยจำเป็นสำหรับชุมชนและประเด็นการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง ($r = 0.747$) ความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชน ($r = 0.226$) และความคิดเห็นต่อบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการมูลฝอย ($r = 0.482$) มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในเชิงบวก ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.9 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนเมือง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยชุมชนให้ประสบผลสำเร็จมากที่สุดคือ กลุ่มตัวอย่างต้องการจัดให้มีถังแยกประเภทฝอยอย่างชัดเจนในชุมชน และกำหนดจุดตั้งถังแยกให้เหมาะสมและกำหนดวันรับมูลฝอยที่ชัดเจน รองลงมาต้องการให้รณรงค์ขอความร่วมมือเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยอย่างต่อเนื่อง ต้องการให้การประชาสัมพันธ์ในสื่อที่คนทั่วไปสามารถรับรู้ได้อย่างทั่วถึง เช่น โทรทัศน์ช่องหลัก ๆ ควรให้รางวัลกับบ้านเรือนที่ปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง โดยเสนอให้มีการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องเกี่ยวกับความรู้เรื่องการคัดแยกมูลฝอย ต้องการทราบรายละเอียดของโครงการ ต้องการให้มีโครงการอย่างรวดเร็ว และเสนอแนะให้เทศบาลหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการเก็บขนมูลฝอยอย่างปลอดภัยและสะอาด

2. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงปัจจัยบทบาทของผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบในการจัดการมูลฝอยในพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 ชุมชน คือ ชุมชนบ้านคลองหวะ ชุมชนกลางนาและชุมชนควนสันติ พบว่า คณะกรรมการชุมชนและหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในการจัดการมูลฝอยให้ความสำคัญกับกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนเป็นอย่างมาก โดยคณะกรรมการชุมชนมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โดยการเดินรถบังคับตามบ้านเรือนของกลุ่มตัวอย่างทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในชุมชนได้อย่างแท้จริง โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐซึ่งได้แก่เทศบาลจะเข้ามามีบทบาทในการเก็บขนมูลฝอยไปกำจัดและประสานงานกับคณะกรรมการชุมชน และทีมงานโครงการวิจัยร่วมไทย - ญี่ปุ่นเพื่อการคัดแยกมูลฝอยชุมชน ที่เข้ามามีส่วนร่วมใน

การรณรงค์การคัดแยกมูลฝอยในชุมชนให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้โครงการยังมีส่วนเชื่อมโยงให้การดำเนินงานประสานงานระหว่างเทศบาล คณะกรรมการชุมชนในการร่วมมือกันในการรณรงค์และทำกิจกรรมคัดแยกมูลฝอยในชุมชนและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรม โดยพบว่า หลังจากการประชาสัมพันธ์โครงการมีครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 55 ที่เข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในชุมชนจะเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอยหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนแต่ละคนด้วย โดยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมการคัดแยกมูลฝอยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนชั่วโมงในการพักอาศัยในแต่ละวัน การประกอบอาชีพ ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย การได้รับข่าวสารและการได้รับสื่อที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน

นอกจากนี้พบว่า ข้อจำกัดในการดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการคัดแยกมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชนและเจ้าหน้าที่เทศบาลประสบปัญหาภารกิจส่วนตัวและขาดแคลนบุคลากรในการเข้าไปประสานงานในพื้นที่และการขาดการประชาสัมพันธ์กับครัวเรือนที่มีการย้ายเข้ามาใหม่ในชุมชน โดยแนวทางแก้ไขจำเป็นต้องใช้เวลาในการเข้าไปประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องโดยผ่านทางคณะกรรมการชุมชนซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้โครงการคัดแยกมูลฝอยประสบความสำเร็จ

ดังนั้นการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนเมืองจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชนจำเป็นต้องประสานงานและร่วมมือกันอย่างจริงจัง เพื่อให้การคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้การรณรงค์จะต้องใช้เวลาและรณรงค์อย่างต่อเนื่อง โดยต้องพิจารณารูปแบบการรณรงค์ที่สอดคล้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเกิดจิตสำนึก มีทัศนคติที่ดี มีความเต็มใจที่จะคัดแยกมูลฝอย และเห็นว่าการปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหามูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่ประชาชนทุกคนต้องตระหนักและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา โดยหันมาร่วมกันทำกิจกรรมคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง เพื่อให้การคัดแยกมูลฝอยกลายเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนในชุมชนต้องร่วมมือกันปฏิบัติ

3. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ในเบื้องต้นดังนี้

ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพของครัวเรือน **ปัจจัยลักษณะสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือน** **พฤติกรรมการจัดการมูลฝอย** **ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยก**

มูลฝอย ความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในเขตชุมชนเมือง โดยสามารถอธิบายผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพของครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ประเภทที่อยู่อาศัย กล่าวคือ ประเภทที่อยู่อาศัยของครัวเรือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยผลการศึกษาจากข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า ประเภทที่อยู่อาศัยหลัก ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บ้านเดี่ยว บ้านเช่า ทาวน์เฮาส์ และบ้านและสถานที่ประกอบอาชีพ ซึ่งประเภทที่อยู่อาศัยแต่ละประเภทอาจจะไม่เอื้ออำนวยในการคัดแยกมูลฝอย เช่น บ้านเช่า ซึ่งที่อยู่อาศัยดังกล่าวผู้ให้เช่าจะปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้ แต่ผู้เช่าไม่มีสิทธิในการขยายหรือต่อเติมที่อยู่อาศัยและจะเช่าอยู่อาศัยเพียงระยะหนึ่ง ทำให้ผู้เช่าไม่มีความผูกพันกับที่อยู่อาศัย และที่อยู่อาศัยอีกประเภทในชุมชนคือบ้านที่เป็นสถานที่ประกอบอาชีพ และร้านค้า ที่อยู่อาศัยดังกล่าวผู้อาศัยจะพักอยู่อาศัยในที่พักเกือบตลอดเวลา ทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความผูกพันกับที่อยู่อาศัยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา ชลารัตน์ (2541) พบว่า ประเภทที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยครัวเรือนเนื่องจากครัวเรือนใช้ที่อยู่อาศัยในการประกอบอาชีพด้วย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแลที่อยู่อาศัยให้สะอาด และงานวิจัยของมะลิ จันทรสุนทร (2545) พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล โดยเฉพาะย่านการค้าจะให้ความสำคัญในการแยกขยะน้อย เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนมากเพื่อค้าขายสินค้าในแต่ละวัน จึงมีเวลาในการจัดการกับขยะมูลฝอยน้อย

3.2 ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของครัวเรือน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ การประกอบอาชีพและจำนวนชั่วโมงในการพักอาศัยในแต่ละวัน โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย ได้ดังนี้

3.2.1 ปัจจัยการประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอย โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.4 ประกอบอาชีพที่ไม่มีรายได้ ซึ่งได้แก่ อาชีพแม่บ้าน นักเรียน/นักศึกษาว่างงาน ข้าราชการเกษียณอายุและอยู่บ้านเฉย ๆ และร้อยละ 35.4 ประกอบอาชีพอิสระและเจ้าของธุรกิจ โดยมูลฝอยที่ได้จากการประกอบอาชีพ ได้แก่ ก่องล้างกระดาษ กระป๋องเครื่องดื่มอลูมิเนียม ซึ่งเป็นมูลฝอยที่มีคุณภาพราคาซื้อขายค่อนข้างสูงกว่ามูลฝอยประเภทอื่น ๆ ซึ่งมีร้านรับ

ชื่อของเก่า ชาเล็งเจ้าประจำมารับซื้อมูลฝอยดังกล่าวถึงครัวเรือน ดังนั้นการคัดแยกมูลฝอยจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการมีรายได้เพิ่มเติมให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพที่ไม่มีรายได้และกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพอิสระและเจ้าของธุรกิจมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้างและข้าราชการซึ่งมีรายได้ประจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา ชลารัตน์ (2540) พบว่า อาชีพของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอย โดยเฉพาะการประกอบอาชีพค้าขายและทำธุรกิจส่วนตัวและงานวิจัย อานันท์ นรากร (2541) พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย

3.2.2 ปัจจัยจำนวนชั่วโมงในการพักอาศัยในแต่ละวันมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีจำนวนชั่วโมงในการพักอาศัยในแต่ละวันที่แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอย สอดคล้องกับงานวิจัยของมะลิ จันทร์สุนทร (2545) พบว่า ประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลใช้เวลาส่วนมากในแต่ละวันเพื่อการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะย่านการค้าจะให้ความสำคัญในการแยกขยะน้อย

3.3 ปัจจัยพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย โดยเฉพาะปัจจัยการกำจัดมูลฝอยโดยวิธีการขาย ซึ่งได้แก่ การขายมูลฝอยให้กับชาเล็งและขายมูลฝอยให้โครงการคัดแยกมูลฝอย และพฤติกรรมการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่หรือการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย ได้ดังนี้

3.3.1 ปัจจัยการกำจัดมูลฝอยโดยวิธีการขาย ซึ่งได้แก่ การขายมูลฝอยให้กับชาเล็งและขายมูลฝอยให้โครงการคัดแยกมูลฝอย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้วิธีการกำจัดมูลฝอยที่แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 60 เลือกกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีการขาย โดยให้เหตุผลที่คัดแยกมูลฝอยเพื่อต้องการแยกวัสดุที่มีค่าไว้ขาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างที่คัดแยกมูลฝอยนั้นทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับในการคัดแยกมูลฝอยในรูปของรายได้ จึงทำการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนก่อนการกำจัดมูลฝอยด้วยวิธีการอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของมะลิ จันทร์สุนทร (2545) พบว่า การคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนนอกจากจะได้ประโยชน์โดยตรงในเรื่องของการลดปริมาณมูลฝอยในครัวเรือนแล้ว ประชาชนที่คัดแยกมูลฝอยยังได้ประโยชน์ในเรื่องรายได้เพิ่มเติมจากการขายมูลฝอยที่คัดแยก และงานวิจัยของธนาพร ประสิทธิ์นราพันธ์ (2544) พบว่า รูปแบบ วิธีการจัดการมูลฝอยสามารถทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป คนส่วนใหญ่ในชุมชนเกิดความ

สำนึกในชุมชน มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งเป็นการลดภาระการจัดการมูลฝอยของรัฐอีกทางหนึ่ง

3.3.2 ปัจจัยพฤติกรรมการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่หรือการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอย กล่าวคือ คริวเรือนที่มีพฤติกรรมการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่หรือการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในคริวเรือน โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 74.8 มีพฤติกรรมการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่บ้างและใช้อยู่เสมอ โดยร้อยละ 44.0 ให้เหตุผลในการนำวัสดุกลับมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำเนื่องจากต้องการใช้ประโยชน์จากมูลฝอยให้มากที่สุด รองลงมาร้อยละ 42.9 เนื่องจากประหยัด เสียหายที่ต้องทิ้งไป ร้อยละ 7.4 เป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และร้อยละ 5.3 ไม่ต้องการให้มีมูลฝอยเพิ่มขึ้น ซึ่งเหตุผลดังกล่าวทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมที่จะนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์และทำการคัดแยกมูลฝอยในคริวเรือนก่อนกำจัด ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชิต พลอามาตย์ (2541) พบว่า การแทรกแซงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยจะส่งผลพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยของคริวเรือน โดยภายหลังที่คริวเรือนได้รับการแทรกแซงกิจกรรมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยมากขึ้น มีทัศนคติไปในทางที่ดีต่อการคัดแยกมูลฝอย และงานวิจัยของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (2545) พบว่า การสร้างความคุ้นเคยในการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้งให้เป็นนิสัย เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เคยชินไปกับการคัดแยกมูลฝอย จำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง

3.4 ปัจจัยความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในคริวเรือน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย การได้รับข่าวสาร การได้รับสื่อการคัดแยกมูลฝอยโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์และสื่อจากการเดินรณรงค์พบปะของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย ได้ดังนี้

3.4.1 ปัจจัยความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย โดยเฉพาะมูลฝอยประเภทหนังสือพิมพ์และกล่องกระดาษมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยในคริวเรือนกล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากมูลฝอยประเภทถุงพลาสติก หนังสือพิมพ์และกล่องกระดาษ เป็นมูลฝอยที่คริวเรือนของกลุ่มตัวอย่างเห็นประโยชน์ในการเก็บมูลฝอยดังกล่าวกลับมาใช้ประโยชน์ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะคัดแยกมูลฝอยเหล่านั้นในคริวเรือน ผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับ

งานวิจัยของสมานมิตร พัฒนา (2541) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้ทัศนคติต่อการคัดแยกมูลฝอยที่แตกต่างกัน และงานวิจัยของสุพรรณิ พลอยพุ่ม (2541) พบว่า ความรู้ในการคัดแยกมูลฝอยและพฤติกรรมการคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก และงานวิจัยของอาณัฐ นวากร (2541) พบว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย

3.4.2 ปัจจัยการได้รับข่าวสารการคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารการคัดแยกมูลฝอยที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยผลจากศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารการคัดแยกมูลฝอย จึงอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างสนใจที่จะคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภา ชลารัตน์ (2540) พบว่า ระดับความรู้ข่าวสารสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน และงานวิจัยของศุภชัย ศรารักษ์วานิช (2542) พบว่า การรับรู้ข่าวสารเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมและการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหา มูลฝอย

3.4.3 ปัจจัยการได้รับสื่อการคัดแยกมูลฝอยโดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์และสื่อจากการเดินรณรงค์พบปะของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับสื่อการคัดแยกมูลฝอยที่แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยผลจากศึกษาพบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองได้รับข่าวสารการคัดแยกมูลฝอยในชุมชนจากการเดินรณรงค์พบปะประชาสัมพันธ์ตามบ้านเรือนจากผู้นำชุมชน สื่อจากโครงการคัดแยกมูลฝอยไทย – ญี่ปุ่นและหอกระจายข่าวในชุมชน ซึ่งสื่อดังกล่าวสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรง ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีโอกาสได้รับข่าวสารมีค่อนข้างมาก และเมื่อรณรงค์ควบคู่ไปกับสื่อประเภทไม่เจาะจงกลุ่มเป้าหมาย เช่น สื่อทางโทรทัศน์ ภายใต้อิทธิพลและความต่อเนื่องในการกระจายข่าวสาร จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความสนใจที่จะคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภชัย ศรารักษ์วานิช (2542) พบว่า การรับรู้ข่าวสารทางโทรทัศน์และวิทยุ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมและการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยงานวิจัยของจินตนา เปียสวรรณ (2538) พบว่า สื่อที่แม่บ้านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ทุกวัน จะมีผลในทางปฏิบัติมากที่สุด และงานวิจัยของธนาพร ประสิทธิ์นราพันธ์ (2544) พบว่า ข่าวสารเรื่องขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ได้รับจากผู้นำชุมชนทำให้มีการสื่อสารกับผู้นำชุมชนมากกว่าสื่ออื่นๆ ดังนั้นข่าวสารที่ได้รับจึงมีผลต่อพฤติกรรมการจัดการมูลฝอยของชุมชน

3.5 ปัจจัยความคิดเห็นต่อองค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน ได้แก่ ความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชน ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นการคัดแยกมูลฝอยจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชุมชนและประเด็นการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอยชุมชนก่อนทิ้ง ความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย ได้ดังนี้

3.5.1 ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนมีความสัมพันธ์ต่อการคัดแยกมูลฝอย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นต่อบทบาทของผู้นำชุมชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยผลจากศึกษาพบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองมีความเห็นว่าผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการจัดการมูลฝอย โดยมีบทบาทสำคัญในการอบรมชี้แจงเรื่องการรักษาความสะอาดให้แก่กลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาพร ประสิทธิ์นราพันธ์ (2544) พบว่าประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ยอมรับในบทบาทของผู้นำชุมชนในเรื่องขยะมูลฝอย โดยผู้นำจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน และงานวิจัยของ สุณีย์ มัลลิกะมาลย์และคณะ (2543) กล่าวว่า ผู้นำมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย โดยผู้นำจะเป็นผู้ดำเนินการในการแจกอุปกรณ์ในการจัดการมูลฝอย ทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนเข้ามาประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ศึกษา ให้ความสนใจกับปัญหามูลฝอยของหมู่บ้าน

3.5.2 ปัจจัยความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นการคัดแยกมูลฝอยจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับชุมชนและประเด็นการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอยชุมชนก่อนทิ้งที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยผลจากศึกษาพบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองมีความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับสูง ยกเว้นเรื่องการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอย ซึ่งผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าครัวเรือนในชุมชนเมืองมีความตระหนักและจิตสำนึกที่จะร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอย แต่ยังไม่เห็นข้อดีของการเข้าร่วมโครงการคัดแยกมูลฝอย ดังนั้นผู้นำและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเร่งประชาสัมพันธ์การคัดแยกมูลฝอยในชุมชนอย่างจริงจัง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดี เห็นประโยชน์ในการคัดแยกมูลฝอยและเข้าร่วมทำกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอยเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของดลเดช ตั้งตระการพงษ์และคณะ (2546) พบว่า ปัจจัยด้านความสนใจของโครงการมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและการตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยงานวิจัยของสุตธิดา สุวรรณะ

(2545) กล่าวว่า คนที่ให้ความร่วมมือในการคัดแยกมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาประชุมฟังการอบรม และได้รับการแนะนำและการสาธิตวิธีการคัดแยกมูลฝอย

3.5.3 ปัจจัยความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอย กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทขององค์กรชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่แตกต่างกันมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน โดยผลจากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนในชุมชนเมืองเห็นว่าหน่วยงานราชการมีบทบาทสำคัญในการจัดการมูลฝอย โดยมีบทบาทในการจัดหาอุปกรณ์และถังรองรับมูลฝอยให้กับชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าการร่วมมือกันรณรงค์การคัดแยกมูลฝอยระหว่างผู้นำชุมชนและหน่วยงานราชการมีการทำงานที่สอดคล้องกัน จึงจะทำให้การคัดแยกมูลฝอยในชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาพร ประสิทธิ์ธนาพันธุ์ (2544) พบว่า การสนับสนุนของหน่วยงานภายนอกส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนในช่วงสั้น ๆ เช่น การฝึกอบรม การเข้าร่วมสัมมนาตามสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสามารถช่วยส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของชุมชนได้ หน่วยงานภายนอกจึงเป็นแกนนำสำคัญของความร่วมมือที่จะเกิดขึ้น

4. ข้อเสนอแนะ

การจัดการมูลฝอยโดยการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมืองยังประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการอยู่หลายประการ ดังนั้นเพื่อให้การจัดการมูลฝอยโดยการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในชุมชนเมืองประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางจากผลการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การวางแผนและนโยบายในการจัดการมูลฝอย รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและเพื่อดำเนินการในการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนได้อย่างต่อเนื่องต่อไป ได้ดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้นำชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกมูลฝอยสำหรับชุมชน

4.1.1 จากผลการศึกษาพบว่า ผู้ทำหน้าที่คัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นคู่สมรสของหัวหน้าครอบครัวซึ่งมีระยะเวลาในการอยู่อาศัยในครัวเรือนค่อนข้างมาก ดังนั้นในการรณรงค์กิจกรรมการคัดแยกมูลฝอยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมุ่งเน้นที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวให้มากเป็นพิเศษ

4.1.2 จากการศึกษาพบว่า เหตุผลที่ครัวเรือนไม่คัดแยกมูลฝอย เนื่องจากราคาซื้อมูลฝอยต่ำเกินไป การคัดแยกมูลฝอยเสียเวลา ไม่มีคนคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน ปริมาณมูลฝอยมีน้อย ไม่มีถังแยกประเภทมูลฝอยในชุมชน ไม่มีพื้นที่สำหรับเก็บมูลฝอยที่คัดแยกในครัวเรือน ไม่ทราบว่ามีมูลฝอยประเภทใดขายได้ มูลฝอยมีการปนเปื้อนสูงและสกปรกและไม่ทราบแหล่งที่จะนำมูลฝอย

ไปขาย ซึ่งเหตุผลดังกล่าว หน่วยงานที่รับผิดชอบควรดำเนินการประชาสัมพันธ์รณรงค์ชี้แจงถึงข้อดีในการคัดแยกมูลฝอย โดยเฉพาะการคัดแยกมูลฝอยไม่เป็นเรื่องที่ทำให้เสียเวลามากนักแต่เป็นการเพิ่มรายได้จากขายมูลฝอย นอกจากนี้ควรทำจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการคัดแยกมูลฝอยให้แก่ชุมชน และจัดเก็บมูลฝอยให้สม่ำเสมอเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในชุมชน

4.1.3 จากผลการศึกษาพบว่า คราวเรือนในชุมชนเมืองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยค่อนข้างสูง แต่มีเพียงบางประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องซึ่งได้แก่ ถูน้ำแข็งที่ทานหมดแล้วจัดเป็นมูลฝอยเปียก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้นำชุมชนควรชี้แจงและให้ความรู้ควบคู่ไปกับเอกสารชี้แจงเรื่องการคัดแยกมูลฝอยและการทิ้งมูลฝอยประเภทดังกล่าวให้มากเป็นพิเศษ

4.1.4 จากผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับการทิ้งมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง แต่มีมูลฝอยบางประเภทที่กลุ่มตัวอย่างยังไม่เข้าใจว่ามูลฝอยชนิดนั้นสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งได้แก่ กระป๋องอาหาร ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ เอกสารชี้แจงเกี่ยวกับการทิ้งมูลฝอยหรือเสนอแนะการนำมูลฝอยดังกล่าวกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากเป็นพิเศษ

4.1.5 จากผลการศึกษาพบว่า สื่อที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยมากที่สุดคือ สื่อจากการพบปะประชาสัมพันธ์ตามบ้านเรือนภายใต้การนำของผู้นำชุมชน สื่อจากโครงการร่วมวิจัยไทย – ญี่ปุ่นฯ และหอกระจายข่าวในชุมชน ซึ่งสื่อดังกล่าวเป็นการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายซึ่งค่อนข้างได้รับความสำเร็จในการประชาสัมพันธ์ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรใช้รูปแบบการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยแบบดังกล่าวเพิ่มขึ้น

4.1.6 จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการจัดการมูลฝอย โดยเมื่อกลุ่มตัวอย่างยอมรับในบทบาทของผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย ดังนั้นการสร้างผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็งและมีบทบาทในชุมชน จะทำให้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญเกิดความมั่นใจและเข้าร่วมกิจกรรมในที่สุดรวมทั้งการร่วมมือกันรณรงค์การคัดแยกมูลฝอยระหว่างผู้นำชุมชนและหน่วยงานราชการมีการทำงานที่สอดคล้องกัน จึงจะทำให้การคัดแยกมูลฝอยในชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.7 จากผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการดำเนินโครงการคัดแยกมูลฝอยในชุมชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมหรือโครงการดังกล่าวให้มากขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักและจิตสำนึกให้ประชาชนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามูลฝอยมากขึ้น

4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการรณรงค์เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในเขตชุมชนเมือง

โดยผลจากการศึกษา พบว่า การรณรงค์การคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือนของชุมชนเมืองยังไม่ประสบผลสำเร็จนัก ซึ่งผู้วิจัยพบว่าปัจจัยบางประการในครัวเรือนที่มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยดังได้กล่าวในหัวข้อ 4.1 โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยจำนวนชั่วโมงในการอยู่อาศัยในครัวเรือนในแต่ละวันของกลุ่มตัวอย่าง การได้รับข่าวสาร ประเภทสื่อที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสาร การคัดแยกมูลฝอย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องการเข้าไปส่งเสริมกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอยจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าว โดยต้องศึกษาถึงพฤติกรรมและดำเนินการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยในช่วงวันและเวลาที่สมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครัวเรือนมากที่สุด นอกจากนี้ควรพิจารณาดำเนินการผลิตสื่อที่สามารถเข้าถึงบุคคลกลุ่มเป้าหมายและประชาสัมพันธ์ในช่วงเวลาที่กลุ่มเป้าหมายอยู่อาศัยมากที่สุด เพื่อให้การดำเนินการรณรงค์ให้ครัวเรือนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการคัดแยกมูลฝอยสัมฤทธิ์ผลและประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

4.3 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการจัดการมูลฝอยโดยการคัดแยกมูลฝอยในเขตชุมชนเมือง

จากผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการมูลฝอยในระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรในการประสานงานกับประชาชนในชุมชน และพบว่านโยบายด้านการจัดการมูลฝอยในชุมชนของหน่วยงานที่รับผิดชอบยังไม่ได้เป็นนโยบายที่เร่งด่วน ดังนั้นหน่วยงานสูงสุดในระดับกระทรวงที่มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยควรปรับเปลี่ยนงบประมาณ บุคลากรและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยเพิ่มขึ้น เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการดำเนินงานในการรณรงค์การจัดการมูลฝอยโดยการคัดแยกมูลฝอยได้อย่างจริงจังยิ่งขึ้น

นอกจากนี้พบว่าครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้จ่ายค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอย ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบสูงสุดในการจัดการมูลฝอยควรกำหนดนโยบายและระเบียบกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในการจ่ายค่าธรรมเนียมในการจัดการมูลฝอยของประชาชน ภายใต้หลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” รวมทั้งควรกำหนดให้มีพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยว่าด้วยการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนก่อนการกำจัดให้เป็นรูปธรรม

5. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

5.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือนในพื้นที่อื่น ๆ หรือชุมชนซึ่งอยู่ในโครงการสาธิตหรือโครงการนำร่องในลักษณะเดียวกัน เพื่อนำผลที่ได้มารวบรวมเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปถึงปัจจัยสำคัญที่จะมีผลต่อการคัดแยกมูลฝอยของครัวเรือน

5.2 ควรศึกษาถึงรูปแบบการคัดแยกมูลฝอยที่เหมาะสมกับชุมชนแต่ละประเภท

5.3 การศึกษาถึงกระบวนการสนับสนุนในการจัดการมูลฝอยโดยการคัดแยกมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพในชุมชนเพื่อพัฒนากระบวนการความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ

5.4 การศึกษาถึงมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ในการคัดแยกมูลฝอยชุมชนเพื่อการแปรรูปเป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าจากมูลฝอยในครัวเรือน